

Bijzonderheden rakende het leven van Matthijs Siegenbeek

(N.B. dit opstel werd door mij in den jare 1840 ten behoeve van mijnen zoon vervaardigd).

Ik werd op den 23 junij des jaars 1774 te Amsterdam geboren. Mijne ouders waren Jan Siegenbeek en Catharina Middendorp, beide in het Graafschap Mark in Pruissen geboren; de eerste in het dorp Untrop [Untrop ligt oostelijk van Hamm] den 10 october 1746, de laatste in de nabijgelegene stadt Ham, den 4 mei 1743.

Door bloedverwantschap verbonden, ontmoetten zij elkander te Amsterdam. Beide waren zij van afkomst Luthersch; doch de betrekking waarin mijne moeder tot vele collegianten en Doopsgezinden was gekomen, deed haar bij de eerstgenoemden het lidmaatschap vragen en bekomen, terwijl mijn vader haar in zooverre volgde, dat hij zich bij de gemeente der Doopsgezinden liet inlijven. Dit geschiedde vóór hunne echtverbintenis, welke omstreeks mei van het jaar 1773 plaats had. Buiten mij, haren oudsten zoon, werd hun nagenoeg drie jaren later, op den 30 mei namelijk des jaars 1777, nog een zoon geboren, die den naam van Jakob ontving en slechts den ouderdom van 25 jaar mogt bereiken, als zijnde op den 9 december 1802 te Berbice overleden, werwaarts hij, die tot den handel opgeleid, doch daarin te Amsterdam minder gelukkig geslaagd was, met de beste uitzigten, door aandrang van pligt en ouderliefde, niet lang tevoren vertrokken was, doch welke uitzigten door zijn spoedig gevolgden dood op eene treurige wijze verijdeld werden. Ik, door mijne brave en godvreezende ouders reeds vroeg ter deugd en Godsvrucht opgeleid, werd op eene der beste Fransche scholen, te dien tijde te Amsterdam aanwezig, doch welke in vergelijking met die van onze dagen teregt hoogst gebrekkig heeten mag, in de eerste beginselen der beschaafdheid onderwezen. Gaarne wenschten mijne ouders mij tot de predikdienst op te leiden, doch hunne bekrompene omstandigheden leidden hiertegen schier onoverkomelijke bezwaren in den weg. Doch de welwillendheid van den in vollen nadruk des woords eerwaardigen Heere Oosterbaan, toen hoogleeraar bij de kweekschool der Doopsgezinden te Amsterdam, die in den jeugdigen knaap een goeden aanleg scheen op te merken, ruimde die bezwaren voor hen uit den weg, door hen met de weldadige inrigtingen bekend te maken, bij die kweekschool ter tegemoetkoming van minvermogende ouders in de studiën hunner zonen voorhanden, en hun het genot derzelve te bezorgen. Zelf heb ik daaraan dankbaar herdacht in de opdracht van het II D [tweede deel?] mijner leerredenen bij Loosjes uitgekomen, aan de leden der Doopsgezinde Gemeente te Amsterdam. Tengevolge dier gunstige beschikkingen werd ik, nog geen volle elf jaren oud zijnde, op de Latijnse Scholen van mijne geboortestad besteld, waarvan de toenmalige praeceptoren voor het meerendeel mannen waren, weinig geschikt om aankomende jongelingen met smaak en geestdrift voor de beoefening der oude letteren te bezielen. Eerzucht nogtans en genegenheid om aan de vermaningen en wenschen mijner ouderen te voldoen, wekten mij ter vlijt op, en vooral werd ik in een heilzamen naijver ontstoken toen ik op de tweede school een loffelijk mededinger verkreeg en sedert behield in den, ten jare 1839 als hoogleeraar te Groningen overledenen, kundigen en braven Jan ten Brink, met wien ik de naauwde vriendschap, in beider jeugd aangegaan, tot aan deszelfs dood mogt onderhouden [Jan ten Brink, Amsterdam 8-9-1771, overl. Groningen 2-10-1839]. Twee malen, op de tweede en derde school namelijk, zag ik dezen den eersten prijs wegdragen, doch sedert mogt mij de overwinning in dit strijdperk te beurt vallen.

Weldadig bovenal werkte op de ontwikkeling van mijn smaak en gevoel voor het schoone der oude letterkunde mijn eenjarig verblijf op dezelfde of hoogste school, welke den uitmuntenden rector Richeus van Ommeren tot onderwijzer had; een man wiens wedergade in begaafdheid om den aanleg van jongelingen te onderkennen, te ontwikkelen en hen tot al wat schoon en edel is op te wekken, mij later nimmer is voorgekomen. Hoogst belangrijk was voor mijn geheele volgende leven het jaar waarin ik het onderwijs van dien hoogst voortreffelijken leermeester mogt genieten. En nog belangrijker werd hetzelfde omdat ik het geluk hebbende gehad, deszelfs genegenheid te winnen, sedert gedurende den tijd mijner letteroefeningen tot zijn leerzamen omgang werd toegelaten en menigen even aangenamen als nuttigen avond in zijn gezelschap mogt doorbrengen. Op deze school geraakte ik ook in naauwe betrekking tot den sedert beroemd geworden Mr. D.J. van Lennep, voor wiens Carmina juvenilia ik een Latijnsch dichtstuk plaatste. Tot de beoefening der dichtkunst in die taal werd ik door Van Ommeren, een der uitmuntendste dichteren op wie Nederland roem draagt, opgeleid. In september van het jaar 1789 verliet ik, na een verkeer van vijfdehalf jaar, de Latijnsche Scholen met eene Latijnsche redevoering in Eligische dichtmaat, behelzende de laatste woorden van Jacoba van Beieren. Met mij verlieten de Latijnsche School de H.H. J.

ten Brink en T.C. de Bordes [Jan ten Brink, Amstelodamensis, 19 jaar, werd op 13 september 1790 als alumnus van het Statencollege student in de Theologie aan de Leidse universiteit; Tobias Constantin de Bordes, Amstelodamo-Batavus, 18 jaar, op 18 september 1791 student in de rechten]. De eerste van dezen vertaalde zijne oratie, mede in dichtmaat verrat, ten behoeve zijner ouderen in Nederduitsche verzen. Onze gemeenzame verkeerling bragt mede, dat ook mijne ouders daarvan mededeeling ontvingen, en nu rustten deze niet, voordat hun zoon aan hunnen wensch voldaan had om ook de zijne in Nederduitsche dichtmaat over te brengen. Dit gaf mij den eersten stoot tot beoefening der dichtkunst ook in de moedertaal, welke ik sedert van tijd tot tijd voortzette. Lang echter had die der Latijnsche poëzij bij mij nog de overhand, waartoe grootelijks medewerkte een vast gezelschap met een aantal mijner medestudenten, met name J. van Hekeren, als commissaris van geneeskunde bij het Agentschap van Binnenlandsche Zaken in den bloei zijns levens overleden [Janus van Heekeren, Amstelodamensis, 18 jaar, werd 5 augustus 1792 als student in de geneeskunde geïmmatriculeerd], P. Titzing, nog als student gestorven [Claude Pierre Titzing, Amstelodamensis, werd op 22 oktober 1795, 21 jaar, als student in de rechten geïmmatriculeerd; denkelijk in Amsterdam overleden], H. Bousquet, in de Oost overleden [Johannes Carolus Bousquet, Amstelodamensis, 17 jaar, werd op 17 juli 1799 geïmmatriculeerd, rechten], D.J. van Lennep [David Jacob van Lennep, Amstelodamensis, 19 jaar, rechtenstudent, geïmmatriculeerd 15 september 1793] en P. Mounier, predikant bij de Walsche Gemeente te Rotterdam [geïmmatriculeerd 17 september 1785 Paul Mounier, Medioburgo-Zelandus, 20 jaar, honoris causa en gratis als student in de rechten]. De gezamenlijke beoefening der oude, vooral der Latijnsche letterkunde, was wel het hoofddoel van dit gezelschap; doch bij het maken van opstellen in die taal, droeg ik met anderen bij voorkeur dichtstukken voor. Gelijk dit gezelschap gunstig op mijne vorming werkte, zoo was daarvoor bovenal belangrijk de gemeenzame vriendschap, welke, terstond na den aanvang mijner studiën aan het Atheneum tusschen mij en den thans rustenden leeraar der Haarlemsche Doopsgezinde gemeente, A. de Vries, ontstond, door wiens ouders ik, op een aanbeveling van de Eerw. W. de Vos, in wien ik van mijne jeugd tot aan deszelfs overlijden een vaderlijken en voor mij onvergetelijken vriend vond, terstond met beleefdheden overladen en in wiens beminnelijk huisgezin ik als 't ware werd ingelijfd. Vandaar dat de jongere leden van hetzelfde mij als hunnen broeder beschouwden en nog beschouwen, gelijk ik wederkeerig hen als mijne broeders en zusters bemin, terwijl ik de gedachtenis der brave ouderen, met die van andere weldoeners mijner jeugd, inzonderheid de achtenswaardige juffvrouw Sara Soutman, de trouwste en hartelijkste vriendin mijner moeder en uit dien hoofde mij eene moederlijke liefde toedragende, steeds dankbaar in zegening houde.

Tot het vriendschapsverbond tusschen mij en den Hr. A. de Vries, die een jaar vóór mij zijne studiën had aangevangen, kwam eerlang ook deszelfs jongere broeder, de met zooveel lof bekende Hr. Jeronimo(?) de Vries, en kort daarna ook de beroemde J.M. Kemper toe [Jan Melchior Kemper, geïmmatriculeerd 12 december 1795, Amstelodamensis, 21 jaar, rechten]. Deze, in wien zich vroeg de aanleg tot alles groots, edels en goeds vertoonde, werd mij, reeds student, bij deszelfs verlaten der Latijnsche Scholen, door dien gadeloozen waardeerder van jeugdige talenten, zijn geliefden leermeester Van Ommeren, aanbevolen, gelijk hij Kemper den raad gaf zich met mij en eenige anderen te verbinden. Daar eene partij onder de oudere studenten zich, om nietige oorzaken, tegen den aankomenden Kemper verklaarde, bragt deze tegenwerking, later ligtelijk overwonnen, niet weinig toe om beider vriendschap te versterken. Nu werd ook Kemper in het vriendschapsverbond tusschen mij en de broeders De Vries opgenomen, en werd de vereeniging met den eersten insgelijks voor mij eene bron van de reinste genoegens, welke niet ophield tot aan deszelfs, helaas! te vroegen dood op het mildste voor mij te vloeijen [Kemper overleed 20 juli 1824 te Leiden]. Het vertrek van Ten Brink naar de Leidsche Hoogeschool bragt mij met vele kweekelingen dier Hoogeschool in vriendschappelijke betrekking en wel met den nog levenden achtenswaardigen C. Wenckebach [Caspar Johan Wenckebach, Amstelodamensis, 20 jaar, geïmmatriculeerd in de geneeskunde 14 september 1784??], met den schranderen S. Serrurier [Jacobus Fredericus Serrurier, als student in de theologie op 7 september 1789, Hanoviensis=uit Hanau, 18 jaar oud, geïmmatriculeerd??], den dichterlijken A. Simons, als hoogleeraar te Utrecht in 183x [=5 januari 1834 te Amsterdam] overleden [geïmmatriculeerd 12 november 1787 Adam Simons, Amstelodamensis, 18 jaar, theologie], den vroeg verstorvenen J. Schultens, oudsten zoon van den beroemden H.A. Schultens [Johannes Jacobus Schultens, Amstelodamensis, werd op 6 februari 1788 op 13-jarige leeftijd honoris causa geïmmatriculeerd], den nog levenden braven en kundigen A. Blussé de jonge [geïmmatriculeerd 7 februari 1804 Abraham Blussé de jonge, Dordracenus, 31 jaar, Minister Ecclesiae Candidatus] en den overledenen

Rector der Latijnsche Scholen W. Zillesen [geïmmatriculeerd 14 september 1789 Willem Jan Zillesen, Schoonhoviensis, 16 jaar, theologie en alumnus van het Statencollege]. Mijne vriendschapsbetrekking met Simons opende mij den toegang tot den geleerden J. Kantelaar [Jacobus Kantelaar, geïmmatriculeerd 1 augustus 1776, 17 jaar, theologie; 1759-1821], na het jaar 1787 te Amsterdam een geletterd leven leidende, in wiens belangrijke vriendschap ik tot deszelfs overlijden deelen mogt. Nog belangrijker in haare gevolgen was voor mij de kennis met den vermaarden oudheidkenner en dichter L. van Santen [geïmmatriculeerd 4 april 1767 Laurentius van Santen, Amstelodamensis, 21 jaar, rechten; zie voor hem Democriet] bij zijn herhaald verblijf te Leiden verkregen en de welwillendheid, met welke deze mij, als beoefenaar der Latijnsche dichtkunst, vereerde; waarvan de beoefening en bijzonder mijn voornemen om de Latijnsche gedichten van Molsa uit te geven mij mede in steeds onderhouden vriendschapsbetrekking bracht met den nog levenden nestor der vaderlandsche dichteren Mr. J.H. Hoeufft [Jacob Hendrik Hoeufft, geïmmatriculeerd 13 september 1773, Dordracenus, 17 jaar, rechten].

Aan het Atheneum mijner geboortestad genoot ik vier jaren achtereen het onderwijs van de vermaarde hoogleeraren J.H. van Swinden in de wis- en natuurkunde, de redeneer- en bovennatuurkunde, D.A. Walraven in de Oostersche talen, en D. Wyttenbach in de Latijnsche taal, de Romeinsche oudheden, de algemeene geschiedenis en die der wetenschappen en de Grieksche taal; welke laatstgenoemde lessen ik vier jaren achtereen bijwoonde [Daniel Albert Wyttenbach, geb. Bern 7-81746, overl. Oegstgeest 17-1-1820, hoogleeraar Leiden 1799-1817]. Mijne getrouwheid in het houden der collegiën en gereedheid om daarop te responderen, waartoe ik steeds zorgde mij voor te bereiden, deden mij de welwillendheid mijner onderwijzers verwerven. De vrije toegang dien ik tot de in het vak der oude letterkunde rijk voorzien bibliotheek der Doopsgezinden had, verschafte mij ruime gelegenheid om aan mijne zucht tot beoefening dier letterkunde voldoening te geven. Na verloop van vier jaren kwam ik, tot beoefening van het vak der Godgeleerdheid, onder het geleide van den toenmaligen Hoogleeraar bij het Seminarium der Doopsgezinden, G. Hesselink, wiens grondig onderwijs en vaderlijke raadgevingen ik twee jaren achtereen genieten mogt en in wien ik tot 's mans overlijden [Gerrit Hesselink, 1755-1811], een vaderlijken vriend mogt vinden. Gedurende die jaren woonde ik ook deszelfs met ongemeene duidelijkheid voorgedragene lessen over de sterrekunde bij, en bij de Hoogleeraren van de Kweekschool der Remonstranten die van Konijnenburg [Jan, 1758-1848] over Cicero, de Oratore, en die van P. van Hemert [Paulus van Hemert, 1756-1825] over de Psalmen en over de logica volgens het Compendium van Wyttenbach. Onder den hoogleeraar Van Hemert hield ik in de kerk der Remonstranten eene Latijnsche redevoering: de eloquentiae studio oratori Sacro necessario.

Omstreeks Pinksteren van het jaar 1795 werd ik, na voorafgaand examen, tot proponent der Doopsgezinde Gemeente te Amsterdam benoemd, bij welke ik twee jaren vroeger door den doop als lid was aangenomen. Het kort tevoren plaats gehad hebbend afsterven van den beroemde A. Hulshoff leide mij, als van het toen gewone inkomen der proponenten, ter somme van f 500, voorzien, de verplichting op om in den loop van 7 of 8 maanden, acht malen te Amsterdam eene predikbeurt te vervullen. In het laatst van november des jaars 1795 werd ik in plaats van mijnen ouderen medestudent en bijzonderen vriend A. Koopmans, die tot opvolger van Hulshoff te Amsterdam benoemd was, eene aanstelling tot leeraar der Doopsgezinden te Dokkum; welken post ik op den eersten zondag van maart des volgenden jaars 1796 aanvaardde. Hier vond ik een broederlijk ambtgenoot in mijn voormaligen, mede enigszins ouderen medestudent F. van Teutem [Frederik, 1773-1848], leeraar bij de Remonstranten in dezelfde stad. Deszelfs vertrek naar Gouda in september van het genoemde jaar verminderde wel grootelijks het genoegen van mijn verblijf, doch hetzelfde werd nog steeds veraangenaamd door de bewijzen van achting en genegenheid welke ik van de leden mijner gemeente ontving en vooral door den gemeenzamen en in vermaak en leering vruchtbaren omgang met den ouden heer T. Schonegevel [Taco Schoonegevel, zie Vuijk a.w. p. 310], wiens rijpe ondervinding en even wijze als liefderijke lessen mij zeer te stade kwamen in den deskundigen Thijs Feenstra [idem p. 310], thans burgemeester te Leeuwarden, en hunne waardige echtgenooten. Weinige maanden na mijne komst te Dokkum ontving ik van den heer L. van Santen, curator der Leidsche Hoogeschool, berigt dat een vroeger door hem gedaan, doch toen niet aangenomen voorstel tot oprigting van eenen leerstoel voor de Nederduitsche welsprekendheid, tot welks bekleeding deze mij bestemd had, weder verlevendigd was.

Niet lang daarna ontving ik door de aanbeveling van mijnen meergenoemden begunstiger in het collegie van Curatoren, eene aanstelling tot buitengewoon hoogleeraar in het gemelde vak op eene jaarwedde van f 1500. Hoezeer tegen de moeilijkheden der mij schier geheel vreemde taak en den onzekeren uitslag

eener nieuwe instelling, welke gewis bij allen geene gelijke goedkeuring vinden zou, met bange huivering opziende, begreep ik echter en aan de goedwilligheid mijner begunstiger te moeten beantwoorden, en eene ongezochte gelegenheid tot eene zoo aanzienlijke bevordering niet te mogen verzuimen. Ik nam dus, onder nederig opzien tot den grooten Bestuurder van mijn lot de roeping aan, nam in julij afscheid van mijne gemeente en aanvaardde op den 23 september van hetzelfde jaar 1797 mijnen nieuwen post met eene redevoering over het openbaar onderwijs in de Nederduitse welsprekendheid. De boven verwachting gunstige indruk, door deze redevoering teweeg gebracht, bezorgde mij terstond een vijftigtal toehoorders en onder deze verscheidene der oudste en meest geachte regtsgeleerde studenten, van welke voor zooveel mij bewust is, de Hr. Mr. Donker Curtius van Tienhoven, vice-president van den Hoogen Raad, thans nog alleen in leven is [geïmmatriculeerd 12 september 1795 Willem Boudewijn Donker Curtius, Sylvaducensis, 17 jaar, rechten]. Mijne toegang tot het achtenswaardig en toen bloeiend hujsgezin van Mr. J. de Kruijff, een der deftigste leden der Doopsgezinde Gemeente [Janus de Kruijff, Leidensis, geïmmatriculeerd 6 maart 1767, 13 jaar oud], bragt mij ten jaren 1798 in kennis met deszelfs nicht Geertruida Tieboel, jongste dochter van wijlen den kundigen regtsgeleerde Mr. Daniel Tieboel, bij zijn leven secretaris der stad Workum en broeder der bejaarde moeder van den genoemde Heer De Kruijff. Het mogt mij gebeuren, nog vóór het einde van dat jaar hare toestemming tot eene voorgeslagene echtverbindtenis te verwerven, welke op den 23 maart des volgenden jaars 1799, weinige maanden na het overlijden der waardige moeder mijner bruid, Mevr. R. Tieboel geb. Tichelaar, volgens de toen in Vriesland verleende vrijheid, in de kerk der Doopsgezinden te Workum door hunnen toenmaligen leeraar Hoffstra voltrokken en, wegens den billijken rouw over het kort tevoren geleden verlies, in stilte gevierd werd. Onder de genoegens uit deze verbindtenis voor mij ontsproten, reken ik hier het minste mijne broederlijke betrekking tot den Weleerw. Heer J. Teisseidre l'Ange [Josue Teyssedre l'Ange, Dordraco-Batavus, geïmmatriculeerd 29 mei 1787, 16 jaar, theologie], toen predikant bij de Walsche Gemeente te Haarlem, die aan de oudere zuster van mijne vrouw gehuwd was, en tot den Hr. Mr. J. Tieboel [Jacobus Tieboel, Maccuma-Frisius, 20 jaar, werd 20 september 1786 als student in de rechten geïmmatriculeerd], haren oudsten broeder, als raadsheer in het Hooge Gerechtshof in 1833 overleden.

Met mijne echtgenoot, na den afloop der Paaschvacantie naar Leiden getrokken, bragt ik met haar nog een' korten tijd op mijne kamers door, eene bijzonderheid, welke daarom melding verdient, omdat dezelve mij in kennis bragt met den beroemden hoogleeraar A. Kluit [prof. Adriaan Kluit, Dordrecht 1735-Leiden 12 januari 1807], die, toen weduwnaar zijnde, die kamers na mij zou betrekken. Zeer belangrijk werd voor mij deze kennismaking om het groote nut, 't welk ik daarvan voor de uitbreiding der tot mijnen post gevorderde kundigheden trok en de vele blijken van welwillendheid, welke ik van dien achtbaren geleerde, tot aan deszelfs treurig uiteinde bij de ramp van den 12 januarij van des jaars 1807, ontving. Grootelijks ook werkte die welwillendheid, en niet minder, die, welke ik van den aanvang af, van de vermaarde mannen D. Ruhnkenius [David R., geb. Stolpe 2-1-1723, overl. Leiden 14-5-1798], J. Luzac [Jean Luzac, geb. Leiden 2-8-1746, overl. Leiden 12-1-1807], D.G. van der Keessel [Dionysius Godefridus van der Keessel, geb. Deventer 22-9-1738, overl. Leiden 7-8-1816] en veel andere bejaarde Hoogleeraren ondervinden mogt, mede tot bevordering van den goeden uitslag mijner lessen, als welke van daar eene krachtige aanbeveling aan de studerende jongelingschap erlangden.

In september des jaars 1799 zag ik mij met verhooging mijner jaarwedde tot f 1600 tot gewoon Hoogleeraar benoemd, welke waardigheid ik op den 28 der maand aanvaardde met eene Redevoering over P. Cz. Hooft, beschouwd als dichter en geschiedschrijver. De vrede van Amiens, in den jare 1802 gesloten, moest volgens besluit van Curatoren met eene plegtige Academische redevoering gevierd worden. Het houden daarvan werd aan mij opgedragen, die deze taak op den 16 junij met een voor mij zeer aangenamen en vereeerenden uitslag volbragt. Naar mijne woning teruggekeerd vond ik een besluit van Curatoren, waarbij mijne jaarwedde met f 200,- verhoogd werd. Niet lang daarna kwam door de zorg van Curatoren een besluit tot stand, waarbij den Hoogleeraren eene meer billijke vergoeding voor het verlies der vóór het jaar 1795 genotene vrijdommen, in overeenstemming met de grootheid van hun hujsgezin werd toegelegd; waardoor ik mijn inkomen met f 400,- vermeerderd zag. In de eerste maanden des jaars 1803 werd ik, ten gevolge van gevatte koude in het hoofd, door eene ernstige ongesteldheid aangetast; van welke ik nog niet geheel hersteld was, toen ik de leedmare van het boven reeds gemelde overlijdens mijns eenigen geliefden broeders ontving, wiens gedachtenis ik ter gelegenheid van zijnen jaardag op den 30 mei, tot mijne eigene vertroosting en die mijner diep bedrukten ouderen door een lijkzang huldigde.

Het vertrek van mijn ouden vriend den Heer A. de Vries na een tweejarig verblijf als leeraar der Doopsgezinde Gemeente te Leiden, in gelijke hoedanigheid naar Haarlem, 't welk tegen het einde des jaars 1803 plaats had, gaf den Leidschen kerkenraad aanleiding om mij de vervulling van twaalf predikbeurten, onder genot van een vierde gedeelte der gewone jaarwedde en met den titel van Predikant, aan te bieden; welk aanbod door mij erkentelijk werd aangenomen. Ik aanvaardde den mij opgedragen post op den eersten zondag des jaars 1804.

Tegen het laatst van hetzelfde jaar 1804 kwam een werk tot stand, 't welk voor mij van de aangenaamste en voordeeligste gevolgen was, het schrijven namelijk Verhandeling over de Nederduitsche spelling ter bevordering van eenparigheid in dezelve. De taak van het zamenstellen dier Verhandeling was mij opgedragen door den beroemden Hoogleeraar J.H. van der Palm [Johan Hendrik van der Palm, geb. 17-7-1763 Rotterdam, overl. 8-9-1840 Leiden] in deszelfs toenmalige waardigheid van Agent van de Nationale Opvoeding. 't Geen verder tot de geschiedenis daarvan behoort is met genoegzame uitvoerigheid vermeld in het Voorbericht der genoemde Verhandeling.

Op den 25 februarij des jaars 1806 viel mij het lang verbeide geluk ten deel van vader te worden van twee zoons, waarvan de eerste de naam van Jan Willem, de tweede die van Daniel Tieboel verkreeg. De vreugde hierover werd niet weinig verstoord en verbitterd zoo door het overlijden van den eersten na een pijnlijk leven van tien dagen [overl. 6, begraven 10-3-1806, wonende Rapenburg tegenover de Vliet], als door den zorgelijken toestand der beminde moeder, die, na eene moeilijke verlossing, eerlang door eene zware pleurisieziekte werd aangetast. De hierdoor ontstane vrees werd echter door Gods goedheid gelukkig verdreven, terwijl den voorspoedige opgroei van den tweede zoon vergoeding schonk voor het verlies des eersten, die, zooals bij de opening van lijk gebleken was, met eene kwaal ter wereld kwam, die voor ongeneeslijk verklaard werd, en bij een langer gerekt leven, hem de ondragelijkste smarten zou hebben doen lijden. Er werd namelijk in het kanaal, 't welk van de nieren naar de blaas leidt, eene schaars voorkomende verharding ontdekt, die de waterloozing reeds hoogst bezwaarlijk deed zijn en, bij langer leven, geheel onmogelijk zou gemaakt hebben. In de onvergetelijke ramp van het volgende jaar 1807 werd wel het huis, door mij bewoond en sedert afgebroken, grootendeels vernield, maar ikzelf met de mijnen door Gods behoudende vaderzorg gelukkig gespaard.

Een jaar later en wel op den 25 februarij 1808 had ik het ongeluk van in den avond omstreeks half negen in de Heeresteeg, nabij de kostschool, toen van den Heer Van Bemmelen, thans van den Heer Nieuwveen [dit was Kloksteeg 25, Prentenkabinet, maar mogelijk kwam dit via een achterhuis uit in de Herensteeg], door eenen val de beide pijpen van mijn linkerbeen, in een spoor, het overblijfsel van een kort tevoren gevallen sneeuw, beklemd, te breken. Gelukkig voor mij was de Heer Brugmans [Sebald Justinus Brugmans, geb. Franeker 24-3-1763, overl. Leiden 22-7-1819] naast mijne toenmalige woning in de nabijheid der Academie gehuisvest, dadelijk ter huize bereid en beschikte de toestelling van de legerstede, waarop ik zou worden nedergelegd, en waarop ik, bij de ongewone langzaamheid der genezing, tien weken in eene liggende en nog drie in eene deels zittende gestalte moest doorbrengen. Door eene hoogst zorgvuldige en liefderijke oppassing en de menigvuldige bewijzen van deelneming en genegenheid, welke van alle zijden tot mij kwamen, werd mijn toestand zoo zeer veraangenaamd, dat ik in twijfel was of ik deze beenbreuk, boven verwachting gelukkig hersteld, onder de treurige, dan blijde voorvallen in mijn leven tellen moet. Dit is zeker: dat ik daarin zoo zeer, als in eenige andere gebeurtenis van mijn leven, de vaderlijke zorg eener behoedende Voorzienigheid dankbaar moet erkennen. In de lente van datzelfde jaar werd ik door koning Lodewijk, dien ik vroeger nimmer ontmoet had, bij de oprigting van het Koninklijk Nederlandsche Instituut van wetenschappen, letteren en kunsten tot een der eerste leden van deszelfs tweede klasse benoemd, en later in datzelfde jaar naar Utrecht ontboden, waar de Vorst mij zijn verlangen verklaarde, om door mij in de Nederduitsche taal onderrigt te ontvangen; tot welken bij al het goede, dat Lodewijk had, niet zeer benijdbaren eerepost ik echter slechts zelden geroepen werd. In den verderen loop van dat jaar kreeg ik nevens de HH Meerman en Weiland den last, om, bij het in te voeren Fransche stelsel van maten en gewigten, aan deze Nederlandsche namen te geven; waarvan het ingediende rapport door mij gesteld werd [dit leidde tot de wet van 1 februari 1809 tot invoering van een algemeen stelsel van Maten en Gewigten in het Koninkrijk Holland]. Omstreeks Kerstijd van datzelfde jaar werd ik van 's Konings wege opgeroepen tot het bijwonen eener vergadering van den Staatsraad, waarin over dit onderwerp zou gehandeld worden en had bij die gelegenheid de eer om, met de HH Twent van Raaphorst en den Utrechtschen Hoogleeraar Calkoen bij den Koning het middagmaal te houden. De goede dunk, door den Vorst omtrent mij opgevat,

was oorzaak dat ik tegen mijne en de algemeene verwachting door dezen uit eene nominatie van drie personen ter keuze van een Rector M[agnificus], waarop ik voor de eerste reize en dus de derde geplaatste was, tot die waardigheid benoemd werd [ambtstermijn 8 februari 1809-8 februari 1810]; eene benoeming, die wel, om de zeldzaamheid van het voorbeeld, geene goedkeuring vond, maar nogtans door mijne ambtgenooten, wel overtuigd, dat zij geheel buiten mijne medewerking geschied was, mij niet ten kwade geduid werd. In dit jaar had ik bij vele moeilijkheden, aan de genoemde waardigheid verbonden, doch die ik gelukkig mogt te boven komen, tevens het voor mij dierbare genoegen van den eerbiedwaardigen Tollius [prof. Hermanus Tollius, geb. Breda 28-2-1742, overl. Zoeterwoude 29-4-1822], in wien ik tot aan zijn overlijden een' vaderlijken vriend mogt vinden, en een der trouwste vrienden mijner jeugd, den uitmuntenden J.M. Kemper, als Hooggeleeraars aan de Hoogeschool verbonden te zien. Bij de nederlegging mijner waardigheid op den 8 februarij des jaars 1810 sprak ik eene Latijnsche redevoering uit tot lof van J. Dousa, later onder den titel van Laudatio Jani Dousae met breede aantekeningen uitgegeven en gunstig vermeld door mijnen voormaligen, hooggeachten leermeester D. Wijttenbach in deszelfs Philomathia, Libro III, pag. 279-281. In het najaar van 1810, waarin Lodewijk zich genoodzaakt vond de kroon van Holland neder te leggen, ontving ik van den gewezen koning, toen onder den naam van Graaf van St. Leu te Toplits zijn verblijf houdende, in de maand october, door tusschenkomst van deszelfs toenmaligen secretaris, den Heer Van der Hoeve, een geheel eigenhandigen, hartelijken en zeer vereeerenden brief, vergezeld van het geschenk van een kostbaren juweelen ring, dien ik verzocht werd ter deszelfs aandenken te dragen. Sedert schreef ik herhaalde reizen aan den goedhartigen en zijne voormalige onderdanen vaderlijk beminrenden Vorst en ontving van hem nog twee aangename brieven, den eenen uit Zwitserland, den anderen uit Rome, terwijl een derde, geheel in het Hollandsch geschreven, tot mijn groot leedwezen, nooit tot mij kwam. Later maakte de Vorst nog eene vereerende melding van mijnen naam in de door hem uitgegevene *Documens historiques etc.* T[ome] I p. 104.

Onze inlijving in het Fransche Keizerrijk en de daaruit te duchten verandering onzer instellingen van hooger onderwijs voorspelden mij in 't bijzonder weinig goeds. Naauwelijks toch durfde ik mij vlijen, dat men een leerstoel voor de Nederlandsche letterkunde zou doen in stand blijven. Dit deed mij aan de toenmalige HH Curatoren den titel vragen en gereedelijk verkrijgen van Professor historiae Literariae recenterris. Deze benoeming gaf mij aanleiding tot het leeren der Italiaansche taal en het beoefenen van de letterkunde dier natie, waarover ik reden vond mij grootelijks te verheugen. Ook hield ik, met vrij goed gevolg, een jaar lang een Latijnsch collegie over die nieuwere letterkunde. Op raad van den Heer Brugmans besloot de Academische Senaat aan diegenen der leeraren bij de Hoogeschool, die den titel van Doctor nog niet bezaten, dien titel, als bij de Franschen in veel grooter achting dan die van Professor, eershalve toe te voegen; bij welke gelegenheid ik mede, gelijktijdig met mijn ouden leermeester, den beroemden D. Wijttenbach, tot Art. Liber. Mag. en Phil. Dr. bevorderd werd. Boven mijne verwachting werd ik, bij de organisatie der Academie op den Franschen voet, in mijnen vroegeren post bevestigd; eene bevestiging welke ik buiten twijfel aan den voor velen weldadigen invloed van den Heer Brugmans te danken had. Intusschen waren mijne omstandigheden, gelijke die mijner ambtgenooten in 't gemeen, door de gemelde organisatie merkelyk ongunstiger geworden. Bij voorraad toch werd ons slechts drierivierde van ons vroeger inkomen toegevoegd; 't welke mijne besoldiging tot weinig meer dan f 1600 verminderde. Daarenboven werd ons de verplichting opgelegd om zonder belooning openbare lessen te houden, waarbij het ons wel vergund was bijzondere te geven, doch die, wegens de algemeene verarming ten gevolge der tiercering weinig of niet bezocht werden. Voor 't overige ontving ik van de zijde der Fransche Bestuurders, en met name van den Prins van Plaisance, Luitenant Generaal van 's Keizers wege [Charles François Lebrun, duc de Plaisance, gouverneur-generaal 1810-1813], bewijzen van welwillendheid en achting, welke, in de toenmalige omstandigheden, niet geheel onverschillig waren. Meermalen toch werd ik door hem tot het middagmaal genoodigd en hield daarbij met den goedhartigen ouden man, die veel letterkundige kennis bezat, gesprekken over onderwerpen daartoe betrekkelijk. Gaarne ontving hij van mij een beknopt overzicht van de geschiedenis en waarde onzer letterkunde, en bewees mij de eer der toezending van het verslag der tienjarige prijzen voor wetenschappelijke en letterkundige voortbrengselen, 't welk op last des Keizers aan de voornaamste geleerden moest worden medegedeeld. Van den Graaf de Celles [Comte de Celles, préfet du Zuiderzee], Prefect van het Departement van den Amstel, een man, om vele redenen, bij de Noord-Nederlanders met regt gehaat, kreeg ik op eene beleefde wijze de uitnoodiging om hem eene Histoire succinte de la langue Hollandaise te leveren, bestemd voor de statistiek van Holland, waartoe hij bouwstoffen verzamelde. Ik begreep aan die uitnoodiging te moeten voldoen en ontving, na de toezending

van mijn opstel, een hoogst beleefden brief van dankzegging. Nog verdient hier melding dat de Kerkenraad der Doopsgezinde Gemeente te Amsterdam mij, tijdens de Fransche overheersching, door twee achtbare leden uit zijn midden, het vereerend aanbod liet doen om eene vacante leeraarsplaats in dien Gemeente te aanvaarden; doch hoe dankbaar ook voor dit aanbod, kon ik echter aan hetzelfde, ook bij mijne toenmalige min gunstige omstandigheden, niet zonder opofferingen voldoen, welke de genoemde Heeren, na eene openhartige blootlegging der zaken van mijne zijde, mij moesten toestemmen dat van mij niet konden gevergd worden.

Gelijk de gezegende herstelling van ons volksbestaan, in de laatste maanden van 1813 begonnen en in 1814 voltooid, als beminnaar van mijn vaderland, mijne dankbare blijdschap opwekte, zoo was zij, na de nieuwe organisatie der Hoogeschool in den jare 1815, bij welker plegtige inwijding, op den 6 november van dat jaar, ik een toepaslijk dichtstuk uitsprak, voor mij hoogst voordeelig. Niet alleen werd mijne bezoldiging daarbij van f 2200 tot f 2800 verhoogd, maar ook werd door het verplichtend maken mijner lessen voor Theologanten en Regtsgeleerden en het uitbreiden derzelve door het mij opgedragen onderwijs der Vaderlandsche Historie, het aantal mijner toehoorders, en dus ook mijner collegiegelden, merklijk vergroot.

Ook genoot ik de eer van, gedurende het verblijf van Prins Frederik der Nederlanden van 1814-1815 tot het getal zijner onderwijzers te behooren, en ontving daarvoor eene vorstelijke belooning in een briefje van duizend guldens op den kassier van 's Konings huis, mij door den adjudant van Z.K.H., den Heer baron d' Yvoy, in een fraai bewerkte gouden snuifdoos ter hand gesteld [Guilielmus Fredericus Carolus Arausiacus werd op 18 oktober 1814 geïmmatriculeerd]. Nog moet ik hier vermelden dat ik in het begin van 1815 den mijn opgedragenen post van schoolopziener in het Tweede District, tweede Afd., van Zuid-Holland aanvaardde, welken post ik tot hertoe met het grootste genoegen bekleed heb. In het jaar 1818 zag ik mij nog in eene eervolle en aangename betrekking geplaatst door mijne benoeming tot lid van Teylers eerste of Godgeleerd Genootschap te Haarlem.

Van het jaar 1823-1824 werd ik opnieuw met de waardigheid van Rector Magnificus bekleed, bij welke nederlegging ik eene redevoering tot lof van den Raadspensionaris Van der Spiegel hield. Bij die nederlegging had ik tevens het zeldzaam en voor mijn vaderhart onwaardeerbaar genoeg, van mijn geliefden zoon, als overwinnaar in den kampstrijd, door de Faculteit der Bespiegelende Wijsbegeerte en Letteren geopend, het gouden eremetaal uit te reiken. Het jaar 1824, waarvan het begin voor mij zoo verblijdend was, werd na het midden voor mij een tijdperk van het nooit geheel uit te wisschen droefheid door het plotselijk overlijden op den 24 [lees: 20] julij van een der dierbaarste vrienden mijner jeugd, den uitmuntenden Hoogleeraar J.M. Kemper.

In oktober van het jaar 1825 viel mij de geheel onverwachte eer te beurt, van, ter gelegenheid van het huwelijk van Prins Frederik der Nederlanden, tot Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw benoemd te worden.

Met het begin des jaars 1829 nam ik, om voor mij gewigtige redenen, mijn afscheid als gewoon dienstdoend predikant bij de Doopsgezinde Gemeente te Leiden. Het verlies, hierdoor in mijne inkomsten geleden, werd in den loop van dat jaar, dubbel voor mij vergoed door de verhooging mijner jaarwedde als professor met een vierde, ten gevolge der bij de organieke wet daarvan gedane toezegging aan zulken, die gedurende dertig jaren als gewoon hoogleeraar gediend zouden hebben. Vele geleerde Genootschappen in ons vaderland droegen mij hun lidmaatschap op. Zoo werd ik reeds in 180. lid der Maatschappij van Wetenschappen te Haarlem, in 1803 van die der Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leiden, waarbij ik mede tot 1823 den post van secretaris en in de laatste jaren dien van vice-voorzitter vervulde, waarna ik in den jare 1823, ten gevolge van het overlijden van haren voorzitter den hoogleeraar J.W. te Water [Jona Willem te Water, Zaamslag 28-10-1740, overl. Leiden 19-10-1822], in deszelfs plaats tot voorzitter benoemd, en sedert tot hertoe in die waardigheid bevestigd werd. Ook het Utrechtsche en Zeeuwsche Genootschap van Wetenschappen benoemde mij tot medelid. In het jaar 1806 viel mij de eer te beurt van door de toen Bataafsche Maatschappij van Taal en Dichtkunde, nu Hollandsche Maatschappij van fraaije kunsten en wetenschappen, tot lid van verdiensten verklaard te worden. Na de vereeniging van België met ons Koninkrijk benoemden aldaar gevestigde of opgerichte maatschappijen tot bevordering der Nederlandsche Letterkunde, met name die van Antwerpen, Gent, Brugge en St. Nicolaas, mij tot medelid. Laatstelijk werd ik in 1840 tot corresponderend lid der Maatschappij van Vlaamsche taal en letterkunde, onder de spreuk: De taal is gansch het volk, aangesteld.

Hierbij voegt niet kwalijk het berigt, dat ik in het voorjaar van 1840, ter gelegenheid dat ik 25 jaren den post van schoolopziener bekleed had, van de leden van het onder mijn toezigt staande onderwijzersgezelschap en van mijn district een geheel onverwacht en treffend bewijs van genegenheid en hoogachting ontving. Niet alleen noodigden zij mij tot eene gulle feestviering uit, maar verrasten mij ook daarbij op de aangenaamste wijze met het geschenk van een gouden bril, in een fraai omkleedsel van schildpad besloten, welke mij door een der leden met eene hartelijke en vereerende aanspraak werd ter hand werd gesteld.

Ten besluite zij nog gemeld dat ik het voorregt had, van mijne brave, godsdienstige en omtrent mijne vorming en opvoeding hoogst verdienstelijke ouderen tot een ver gevorderden leeftijd en mijnen vader zelfs tot een ongemeenen ouderdom te mogen behouden. Mijne moeder overleed op den 31 Julij des jaars 1822, in den ouderdom van 79 jaren en omtrent drie maanden; mijn vader op den 14 junij des jaars 1834, na den ouderdom van 87 jaren en ruim 8 maanden bereikt te hebben. Beider nagedachtenis zal steeds bij mij in zegening blijven.

[In een andere hand, wellicht van zijn zoon Daniel, later toegevoegd:]

Als seker schoolopziener ontslagen bij Besluit van den 8sten november 1852 No. 64.

[Op een losliggend briefje:

Voor proffesster Sienbeek een

doot kissie gemaakt 2 : 01 –

aan schroeven 0 - 1 - 0

pieter roodhuisen 3 – 01 –

Voldaan op den 9 maand

Dit betreft de kosten voor het doodskistje voor Jan Willem Siegenbeek, geboren 25 februari, overleden 6 en begraven 10 maart 1806]